

<p>ЗАТВЕРДЖЕНО рішенням Вченої ради Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди від <u>19 червня</u> 2024 р. протокол № <u>7</u></p>		<p>Шифр документа <u>BC-136</u> <u>04-05/09.24</u></p>	<p>Система управління якістю ХНПУ імені Г.С. Сковороди УВЕДЕНО В ДІЮ наказом ректора <u>19 червня</u> 2024 р. КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ</p>
---	---	--	--

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

ПОГОДЖЕНО

Проректор з наукової, інноваційної
і міжнародної діяльності
Світлана БЕРЕЖНА

Берн
«10» червня 2024 року

Проректор з навчально-наукової роботи
Володимир БОРИСОВ

Вор
«12» червня 2024 року

Проректор з навчально-виховної роботи
Наталія БОРИСЕНКО

Бор
«17» червня 2024 року

Проректор з адміністративно-
господарської роботи
Тетяна ЧЕРНИК

Чер
«18» червня 2024 року

Начальник юридичного відділу
Олена ТАРАСЕНКО

Тар
«20» червня 2024 року

РОЗРОБНИКИ

Доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і
трудового права імені професора
О.І.Процевського, голова Групи сприяння
академічній доброчесності
Ольга ГОЦ-ЯКОВЛЄВА

Гоч
«4» червня 2024 року

Завідувач відділу аспірантури і докторантури
Ірина РАЗУМЕНКО

Раз
«4» червня 2024 року

Директор наукової бібліотеки
Олена КОРОБКІНА

Кор
«4» червня 2024 року

РОЗРОБНИКИ:

Доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О. І. Процевського, голова Групи сприяння академічній доброчесності
Ольга ГОЦ-ЯКОВЛЄВА

Завідувач відділу аспірантури і докторантури
Ірина РАЗУМЕНКО

Директор наукової бібліотеки
Олена КОРОБКІНА

ЗАТВЕРДЖЕНО рішенням Вченої ради Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди від 29 червня 2024 року протокол № 7

УВЕДЕНО В ДІЮ наказом ректора від 29 червня 2024 року № 140-29.

Розділ 1. Загальні положення

1.1 Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

1.2 Кодекс академічної доброчесності (далі – Кодекс) Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (далі – Університет) регулює відносини із дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти (далі – Здобувачі), педагогічними, науково-педагогічними працівниками Університету (далі – Працівники).

1.3 Зміст термінів, принципів та процедур, що використовуються в Кодексі, відповідає Законам України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правовим актам Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Кодексу академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – НАЗЯВО).

Розділ 2. Суб'єкти забезпечення дотримання академічної доброчесності

2.1 Управління забезпеченням дотримання академічної доброчесності в Університеті здійснює проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності.

2.2 Проректором з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності створюється Група сприяння академічній доброчесності (далі – Група).

Група складається з гарантів освітніх та освітньо-наукових програм (далі – ОП/ОНП), директора наукової бібліотеки, завідувача відділу аспірантури та докторантури, представника Ради молодих учених, голови Студентського наукового товариства (далі – СНТ) Університету, голови Студентського Парламенту Університету (далі – СПУ).

Керівник Групи призначається наказом ректора.

2.3 Основними завданнями Групи є:

- координація дотримання академічної доброчесності на ОП/ОНП;
- розробка і вдосконалення нормативної та інформаційної бази Університету з питань сприяння академічній доброчесності, механізмів запобігання, виявлення та процедури розгляду випадків порушення академічної доброчесності в Університеті;
- популяризація дотримання академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти та працівників;
- залучення здобувачів та їх об'єднань, стейкхолдерів до популяризації академічної доброчесності в Університеті.

2.4 Діяльність Групи провадиться на підставі затверджених проректором з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності планів роботи.

2.5 Задля здійснення контролю за дотриманням академічної доброчесності в навчальному процесі на ОП/ОНП спеціальностей кожного рівня вищої освіти створюється Комісія з академічної доброчесності (далі – Комісія з АД на ОП/ОНП).

2.6 Комісія з АД на ОП/ОНП створюється та очолюється гарантом ОП/ОНП. Комісія з АД на ОП/ОНП складається з не менш як трьох членів групи забезпечення спеціальності, голів СПУ та СНТ факультету.

2.7 Основними завданнями Комісії з АД на ОП/ОНП є:

- забезпечення дотримання академічної доброчесності в навчальному процесі на ОП/ОНП;
- розгляд заяв про порушення стандартів, принципів або вимог академічної доброчесності в навчальному процесі на ОП/ОНП;
- притягнення до академічної відповідальності здобувачів і працівників Університету, які не дотримуються стандартів, принципів та вимог академічної доброчесності в навчальному процесі на ОП/ОНП, установлених чинним законодавством, цим Кодексом та Кодексом академічної доброчесності НАЗЯВО.

2.8 Діяльність Комісії з АД ОП/ОНП провадиться у формі засідань на підставі поданої заяви про порушення стандартів, принципів, вимог академічної доброчесності в навчальному процесі на ОП/ОНП.

2.9 Задля здійснення контролю за дотриманням академічної доброчесності в науковій діяльності в Університеті створюється Комісія з академічної доброчесності (далі – Комісія з АД в Університеті).

2.10. Склад Комісії з АД в Університеті затверджується наказом ректора Університету за поданням Вченої ради. Термін повноважень Комісії з АД Університету становить 5 (п'ять) років. До складу Комісії з АД Університету входять голова Ради гарантів, завідувач навчально-методичної лабораторії вивчення корупційних ризиків в освіті і захисту інтелектуальної власності, голова Ради молодих учених, керівник проєкту "Антикорупційний комплаєнс", голова Групи сприяння академічній доброчесності, директор наукової бібліотеки. Голова Комісії з АД в Університеті обирається та затверджується Вченою радою Університету. Заступник голови та секретар обирається з членів Комісії з АД в Університеті на першому засіданні.

2.11. До роботи Комісії з АД в Університеті можуть бути залучені внутрішні чи зовнішні експерти з питань, що розглядаються, без права участі в голосуванні.

2.12. Основними завданнями Комісії з АД в Університеті в науковій діяльності є:

- забезпечення дотримання академічної доброчесності в науковій діяльності в Університеті;
- розгляд заяв про порушення стандартів, принципів або вимог академічної доброчесності в науковій діяльності;
- притягнення до академічної відповідальності здобувачів і працівників Університету, які не дотримуються стандартів, принципів та вимог академічної доброчесності в науковій діяльності, установлених чинним законодавством, цим Кодексом та Кодексом академічної доброчесності НАЗЯВО.

2.13 Діяльність Комісії з АД в Університеті провадиться у формі засідань на підставі поданої заяви про порушення стандартів, принципів, вимог академічної доброчесності в науковій діяльності в Університеті.

2.14 Дотримання академічної доброчесності забезпечуються працівниками, здобувачами та їх об'єднаннями, усіма структурними підрозділами Університету.

2.15 Конфлікти, що виникають у сфері забезпечення дотримання академічної доброчесності, вирішуються Комісією з етики та управління конфліктами Університету.

Розділ 3. Заходи забезпечення дотримання академічної доброчесності

3.1 Заходи забезпечення дотримання академічної доброчесності поділяються на інформаційні, просвітницькі та контрольні.

3.2 Інформаційні заходи забезпечення дотримання академічної доброчесності здійснюються через розміщення на офіційному сайті Університету, його структурних підрозділів, стендах, банерах, листівках, брошурах тощо інформаційних, нормативних, методичних матеріалів, присвячених академічній доброчесності та попередженню її порушень.

3.3 Просвітницькі заходи забезпечення дотримання академічної доброчесності здійснюються через проведення форумів, курсів, семінарів, тренінгів, колоквиумів, зібрань, нарад, програм підвищення кваліфікації тощо з питань, присвячених академічній доброчесності та попередженню її порушень.

3.4 Контрольні заходи забезпечення дотримання академічної доброчесності здійснюються шляхом анкетування здобувачів та працівників щодо питань порушень академічної доброчесності й обов'язкової перевірки наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних, навчальних та науково-дослідних робіт для встановлення рівня унікальності.

3.5 Перевірка дисертацій здобувачів наукового ступеня доктора філософії та доктора наук на наявність ознак академічного плагіату здійснюється відповідно до Інструкції про порядок перевірки дисертацій аспірантів і

докторантів на наявність ознак академічного плагіату, що затверджується наказом ректора Університету. Про факти виявлення ознак академічного плагіату інформується гарант відповідної ОНП.

Розділ 4. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

4.1 Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

4.2 Дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання;

- припинення наукової, науково-технічної співпраці з міністерствами, науково-дослідними установами, науковими організаціями та товариствами, закладами вищої освіти та підприємствами держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором (відповідно до Закону України «Про припинення

дії Угоди між Урядом України та Урядом російської федерації про науково-технічне співробітництво» від 19.06.2022);

- невикористання в наукових дослідженнях джерел інформації, які: опубліковані на території держав-агресорів; опубліковані на територіях, окупованих росією чи щодо яких вона здійснює контроль, якщо джерело опубліковане з моменту початку окупації чи такого контролю; створені та/або опубліковані державними інституціями держав-агресорів; автором яких є громадянин держави-агресора, за умови, що публічна позиція цієї особи або безпосередньо джерело спрямоване на виправдання російської (зокрема радянської) імперської політики, містить пропаганду ідеології «русского міра», антиукраїнську пропаганду чи іншу офіційну пропаганду держави-агресора; автором яких є юридична особа, зареєстрована на території держав-агресорів, або кінцевим бенефіціарним власником (контролером) якої є резидент держав-агресорів.

Не вважатимуться недотриманням академічної доброчесності вмотивовані випадки використання джерел інформації держав-агресорів: для ілюстрування, пояснення та критичного аналізу явищ, що відбуваються в державах-агресорах; у наукових дослідженнях, зміст яких охоплює вивчення держав-агресорів, їх попередників чи складових політичних утворень, за умови критичного аналізу цих джерел; створених громадянином чи громадянкою держави-агресора, юридичною особою, зареєстрованою на території держави-агресора, або кінцевим бенефіціарним власником (контролером) якої є резидент держави-агресора, за умови, що джерела не містять пропаганди, ідеології «русского міра», антиукраїнської пропаганди чи іншої офіційної пропаганди держави-агресора; за обґрунтованої необхідності, задля досягнення мети дослідження чи які не мають аналогів у відповідній галузі знань та/або містять статистичну інформацію (згідно з Рекомендаціями Комітету з питань етики НАЗЯВО щодо припинення (обмеження) використання джерел інформації держави-агресора в наукових публікаціях, затвердженими протоколом № 36 (46) від 30.11.2023).

4.3 Порухенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Не є самоплагіатом оприлюднення без посилань наукових результатів, які раніше були оприлюднені автором у ЗМІ, соціальних мережах, навчальних і науково-популярних виданнях, а також використання здобувачем своїх наукових праць у тексті дисертації без посилання на ці праці, якщо вони попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дисертації та вказані здобувачем в анотації дисертації;

- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

- надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

- вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

4.3.1 Порухенням принципів академічної доброчесності може бути наукове керівництво здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти під час написання ними дисертаційних робіт, керівництво здобувачами першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти під час написання ними курсових, кваліфікаційних і магістерських робіт, а також проведення підсумкового контролю здобувачів освіти всіх рівнів близькими особами одноосібно (терміни «близькі особи» вживаються у значенні, наведеному в Законі України «Про запобігання корупції»).

4.3.2 Порухенням принципів академічної доброчесності може вважатися недоцільне самоцититування.

Самоцититування допускається виключно у випадках, якщо воно необхідне для проведення дослідження (тобто з його допомогою можна отримати нові результати або якщо воно ілюструє генезу досліджуваного явища, або у разі унікальності досліджуваної проблеми, яку крім автора ніхто не розробляє). У такому разі самоцититування може бути не більше 20 % від обсягу нової праці для самого автора (на власні праці) та не більше 35 % для співавторів (на праці співавторів).

4.4 Підставою притягнення до академічної відповідальності є виявлений факт порушення академічної доброчесності. Форми та види порушень академічної доброчесності визначаються відповідно до положень Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Кодексу НАЗЯВО.

Процедура притягнення до академічної відповідальності та пов'язані з цим заходи визначаються Порядком розгляду порушень академічної доброчесності в ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

4.5 За порушення академічної доброчесності в навчальному процесі викладач може притягнути здобувача до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, іспиту, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання контрольних робіт, іспитів, заліків тощо;
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, додаткові контрольні роботи, тести тощо).

Завідувачі кафедр, директори інститутів (декани факультетів) можуть призначати такі види академічної відповідальності для здобувачів вищої освіти, які порушили академічну доброчесність:

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- повторне виконання кваліфікаційної роботи;
- проведення додаткової перевірки інших робіт, автором яких є порушник.

За повторне порушення академічної доброчесності в навчальному процесі Комісія з АД на ОП/ОНП може притягнути здобувача до такої академічної відповідальності:

- відрахування з Університету;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих Університетом пільг з оплати навчання.

Рішення Комісії з АД на ОП/ОНП затверджується ректором Університету.

4.6 За порушення академічної доброчесності у кваліфікаційній роботі Комісія з АД на ОП/ОНП може притягнути здобувача до такої академічної відповідальності, як недопущення кваліфікаційної роботи до публічного захисту без права повторної подачі до захисту цієї кваліфікаційної роботи.

Рішення Комісії з АД на ОП/ОНП затверджується ректором Університету.

4.7 За порушення академічної доброчесності педагогічні та науково-педагогічні працівники Університету можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєного вченого звання;
- відмова у присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- відкликання з розгляду (друку) робіт, автором яких є порушник і підготовка яких була здійснена з порушенням академічної доброчесності;
- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування для проведення наукових досліджень та реалізації освітніх проєктів, стипендій, грантів тощо;
- позбавлення права бути керівником, рецензентом кваліфікаційних, наукових, навчально-методичних робіт, які виконуються в Університеті, строком від одного до трьох років.

Притягнення до академічної відповідальності педагогічних та науково-педагогічних працівників Університету здійснюється Вченою радою за поданням Комісії з АД на ОП/ОНП або Комісії з АД в Університеті. У разі оскарження рішення Комісії з АД на ОП/ОНП або Комісії з АД в Університеті, подання здійснюється лише у випадку залишення рішення без змін. Рішення Вченої ради вводиться в дію наказом ректора Університету.

4.8 Кожна особа, стосовно якої порушено питання про недотримання нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до Комісії з етики та управління конфліктами або суду.

4.9 Строк подачі заяви для оскарження рішення про притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності в Комісії з етики та управління конфліктами становить десять днів.

4.10 Особи, винні в порушенні академічної доброчесності, разом з академічною несуть дисциплінарну, матеріальну, цивільно-правову, адміністративну та кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством.

5. Прикінцеві положення

5.1 Кодекс затверджується Вченою радою Університету і вводиться в дію наказом ректора.

5.2. Зміни та доповнення відбуваються шляхом оновлення Кодексу академічної доброчесності в такому ж порядку.